

Gjør Det Selv



VANSKELIGHETSGRAD:

Du må være nøyaktig når du limer sprosser på ruta, for de kan ikke tas av igjen. Og du bør være fortrolig med bruk av overfres.

TIDSFORBRUK PER

VINDU:

1 – 2 dager uansett metode

PRIS:

Cirka 750 kroner til de limte sprosene (per vindu).

Cirka 450 kroner til den løse ramma (per vindu).

TO SNARVEIER

til vinduer med sprosser

MED
TEIP

1 Faste sprosser



Sprossene limes fast på ruta med spesialteip. De sitter urokkelig fast og gir huset et helt annet preg.



De løse sprossene er hengslet på siden og kan åpnes når det skal pusses vinduer.

2 Løse sprosser

MED
BESLAG

Vil du skifte ut de store vindusrutene med sprossevinduer, blir det fort dyrt. Her viser vi to mye billigere alternativer, som er brukbare til vinduene likevel skal skiftes helt ut en gang.

Sprossevinduer har fått en renesanse etter at en mengde av dem brutalt ble revet ut en gang i 60- eller 70-årene og erstattet av store panoramavinduer.

På en del spesielt eldre hus passer disse kjemperutene dårlig, og eierne vil gjerne skifte dem. Men skifting av vinduer med rammer i et helt hus er dyrt. Hvis de ellers ikke feiler noe, kan det prosjektet godt utsettes til vinduene eventuelt er blitt dårlige og likevel skal skiftes. Imens kan våre «lusesprosser» i furu være et godt alternativ. Enten den limte varianten som ser mest ekte ut, men som er noe vanskelig å rengjøre og vedlikeholde (som ekte sprossevinduer). Eller den praktiske varianten med rammer som kan åpnes når du skal pusse vinduer.

MED
TEIP

1 Faste sprosser



Med sprosser forandrer du helt de gamle panorama-vinduene fra 70-årene. Tallene viser monteringsrekkefølgen.

Sprossene limes direkte på glasset

En fin måte å lage «luresprosser» på er denne der vi limer nøyaktig tilpassede sprosser direkte på glasset. Vi bruker et spesielt, værbestandig limbånd som tåler temperatursvingninger mellom ± 20 og $+90$ grader.

Vi begynte med å tegne av vinduet i størrelsesforholdet 1:10 og tegnet inn de enkelte sprossene slik at vi kunne danne oss et inntrykk av antall og størrelsesforhold. Deretter ble hver enkelt sprosse laget til og tilpasset før den fikk grun-

ningssolje og trebeskyttelse. Til slutt gjorde vi en prøveoppstilling på gulvet og var klar til montering.

Først ble den nederste vannrette rekka satt opp, helt i vater. Med den som utgangspunkt kunne alle de andre sprossene limes fast mens vi hele tiden sjekket med vinkel og vater.

På innsiden satte vi ei flat list, men det trenger du egentlig ikke å gjøre fordi listene er hvite på baksiden, og limbåndet nesten usynlig.

MATERIALER



Velg et sterkt limbånd. Her valgte vi en dobbeltklebende Tesa Outdoor-teip som tåler vær og vind. Den er glassklar og kan nesten ikke ses innenfra, men bærer 1 kg per 10 cm.

VIKTIG



Limbåndet skal monteres helt ute ved sprossekanter. På den måten blir det ikke en smal sprekk inn mot glasset der det kan bli stående vann som etter hvert kan ødelegge sprossa.

Oppsaging



1 Yttersprossene skal sages på skrå i den ene enden. Ut mot vinduskarmen skal du sage dem rett over og litt for lange slik at du kan justere dem på stedet.

Montering



1 Merk av på ruta der du skal montere den første vannrette rekka med sprosser. Kloss opp et vater på lista nede, og mål opp på ruta fra der. Ei hjelpeliste settes på ruta med fire små biter limbånd.



4 Montér nå de innerste loddrette sprossene (B). Bruk en vinkel til å styre etter, og sett sprossa ned i hakket først.



2 De innvendige srossene (A + B) sages på skrå i begge ender. Sag et 45° snitt inn til midten av lista fra begge sider. En stoppkloss sikrer at lengden blir den samme.



3 Gjør en prøveopplegging. Når alle srossene er saget til, pusset og malt, bør du legge dem opp på gulvet slik at du er sikker på at alt passer.



4 Sett monteringssteip på baksiden av srossene. Teipen skjæres nøyaktig til i kanten og på skrå med en hobbykniv. La beskyttelsesfolien bli sittende til srossene skal monteres.



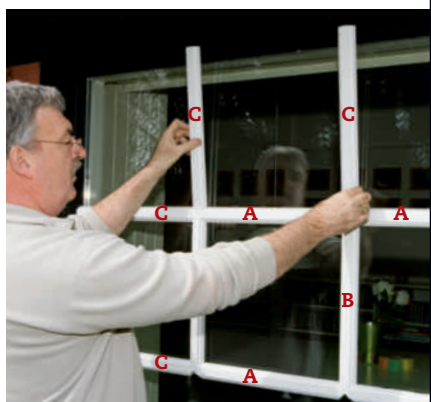
2 Fjern beskyttelsesfolien fra teipen på den første srossa. Nå er du klar til å montere den på ruta.
VIKTIG! Pass på, teipen sitter øyeblikkelig.



3 Den første vannrette srossa limes på ruta. De neste srossene monteres langs hjelpelista. De ytterste srossene settes på til slutt og skjæres til etter vinduskarmen.



5 Når den nederste vannrette rekka er på plass, kan hjelpelista fjernes. Den øverste vannrette rekka med srosser bør du sjekke med vateret.



6 Sett på de loddrette ytter-srossene. De skal tilpasses i lengden ut mot vinduskarmen før du fjerner beskyttelsesfolien og monterer.

DETTE HAR VI BRUKT

Materialer

(til et vindu på 126 x 217 cm)

21 x 45 mm høvlet furu (glattkant):

- 6 vannrette srosser (A) á 43,5 cm
- 4 loddrette srosser (B) á 42 cm
- 12 yttersrosser (C) á cirka 45 cm (tilpasses individuelt i lengden ut mot vinduskarmen)

Dessuten:

- 4 ruller Tesa Outdoor dobbeltsidig teip, grunningsolje, trebeskyttelse

Spesialverktøy

- Kapp-/gjærsag

MATERIALER



Srosser på begge sider. Du kan sette samme slags srosser på innsiden av ruta, eller du kan bruke ei flat list som er avrundet på kantene. Lista til høyre er den utvendige srossa.



2 Løse sprosser



Rammene fungerer på samme måte som skapdører og slutter helt tett til vinduskarmen.

Sprossene består av hele rammer

Denne utgaven av et sprossevindu lages med utgangspunkt i ei løs ramme som kan åpnes når vi skal pusse vinduer. Begynn med å måle nøyaktig opp vindusflata mellom glasslistene. Sjekk høyde og bredde flere steder, og sjekk at hjørnene er vinkelrette. Pass på at du måler alle vinduene, og tilpass rammene individuelt.

Mål også hvor dypt glasset ligger i forhold til framkanten på glasslistene slik at du kan få sprosserammene helt inn i vinduet uten at ramma berører glasset –

ellers risikerer du at ramma blir stående å slå i vinden. Rammene er laget av lister som er montert sammen med blad-sammenføyninger. Listene er saget halvt igjennom med 33 mm brede innsnitt som er stemt ut der hvor de skal føyes sammen. Kantene er frest i profil med en overfres. Deretter er det montert brede lister som går ut over rammekanten. Slik dannes en fals som slutter tett til vindusramma slik som på gammeldags overfalsede kjøkkenskapdører.

TIPS



Gjør en prøvemontering. Før du begynner å tegne opp sprossene på papir, er det en god idé å ofre en rull maskeringsteip og sette «teipsprosper» på vinduene. Da kan du se nøyaktig hvor de skal sitte for å virke harmoniske.

VERKTØY



En overfres er uunnværlig. Skal du lage mange av de sprossene vi viser her, kan du ikke unnvære en god overfres. Selvsagt kan sammenføyningene lages med sag og stemjern, men med overfres blir de helt like og nøyaktige.

Ramma lages



1 Merk opp sammenføyningene på sprossene. Mål ut på ei vannrett og ei loddrett sprosse og tegn opp snittene.

VIKTIG! Sag sprossene på overmål ca. 10 cm slik at du har noe å feste dem i når du freser. Se trinn 2.



5 Flytt freseguiden, og fres alle snittene. Ta fresebordet forsiktig fra hverandre slik at det kan brukes til de neste sprossene, og sag nå sprossene i riktig lengde.

Montering



1 Merk opp på vinduene hvor hengslene skal sitte. Vi bruker tre kanthengsler på den ene siden og to vridere på den motsatte siden av hver ramme.



2 Legg sprosse på fresebordet, og merk opp snittene. Fresebordet består av ei plate og to (her blå) hjelpelister som holder styr på listene når du freser.



3 Lag en freseguide av fire lister. Med en freseguide har du god kontroll med overfresen når du skal lage snittene dine. Guiden er laget slik at fresaen føres langs innsiden av ramma.



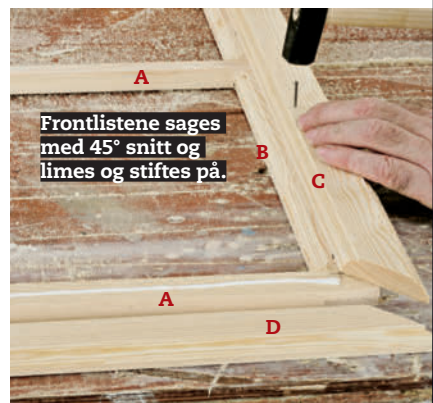
4 Skru fast freseguiden, og fres snittene i srossene. Når guiden er skrudd på hjelpelistene, ligger den helt fast når du freser.



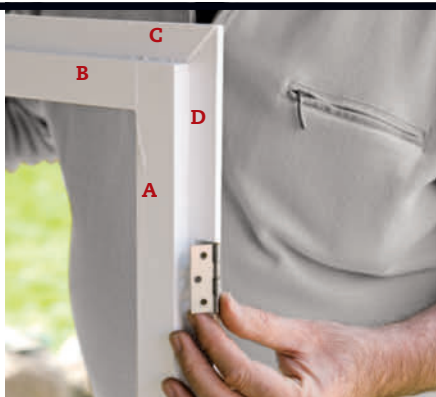
6 Montér ramma med lim og tvinger. Pass på at den er i vinkel, og sett ei tvinge på hver sammenføyning. Har du ikke nok tvinger, må du montere den i flere omganger.



7 Fres profil langs alle innvendige kanter på siden som skal snu utover. Vi brukte et kvartstøffstål med 5 mm radius. Den ytterste kanten av ramma skal ikke freses, den dekkes med ei list.



8 Stift frontlistene (C og D) på ramma. Listene som er frest med samme profil som srossene, danner en fals som ligger an mot framkanten av vinduet. Rammene er nå klar til grunning og maling.



2 Skru kanthengslene på sprosse-ramma. Hold hengselet løst på, merk opp til skruer, og bor opp før du skrur slik at treet ikke sprekker.



3 Nå kan du montere ramma på vinduet. Få en medhjelper til å holde sprosseramma mens du skrur et par skruer i de to ytterste hengslene. Sjekk plasseringen før du skrur fast resten.

DETTE HAR VI BRUKT

Materialer til ei sprosseramme (til et vindu på 92 x 143 cm)

15 x 34 mm glattkant (høvlet furu):

- 4 loddrette sprosser (A) á 141 cm
- 5 vannrette sprosser (B) á 91 cm
- 2 hjelpelister á 155 cm
- 4 deler til freseguide, i alt ca. 100 cm

15 x 45 mm glattkant (høvlet furu):

- 2 vannrette framkanter (C) á 146 cm
- 2 loddrette framkanter (D) á 95 cm

Dessuten:

- 3 kanthengsler (15 x 40 mm), vridere, skruer, vannfast trelim, grunngsolje, trebeskyttelse

Spesialverktøy

- Overfres